

Grunder för fristående examen

**YRKESEXAMEN
INOM KEMISK INDUSTRI
2002**

Grunder för fristående examen

**YRKESEXAMEN
INOM KEMISK INDUSTRI**

2002

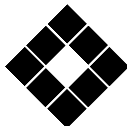
© Utbildningsstyrelsen 2004

Edita Prima Oy

Helsingfors 2004

ISBN 952-13-2156-3 (häft.)

ISBN 952-13-2157-1 (pdf)



DNR 31/011/2002

FÖRESKRIFT Iakttas som
förpliktande

DATUM 14.6.2002

Giltighetstid
fr.o.m. 1.8.2002 tillsvidare

De stadganden på vilka befogenheten
att utfärda föreskriften bygger

L 631/1998 13 § 2 mom

A 812/1998 1 § 1 mom

Upphäver Föreskrift Nr 11/011/1997
Ändrar Föreskrift Nr

GRUNDERNA FÖR YRKESEXAMEN INOM KEMISK INDUSTRI

Utbildningsstyrelsen har fastställt grunderna för yrkesexamen inom kemisk industri. Examensgrunderna skall iakttas fr.o.m. 1.8.2002 tillsvidare.

Utbildningsanordnare som ordnar utbildning som förbereder för examen eller för del därav skall göra upp och godkänna en läroplan för utbildningen med beaktande av vad som bestämts i dessa grunder. Som en del av den förberedande utbildningen skall ordnas prov som utvisar yrkesskickligheten.

Examenskommissionen, examensarrangören och utbildningsanordnaren kan inte lämna grunderna för examen obeaktade eller avvika från dem.

Om de uppgifter som skall antecknas på betygen och om betygsmoellerorna samt om grunderna för uppgörandet av de personliga studieprogrammen bestäms separat.

Generaldirektör

JUKKA SARJALA
Jukka Sarjala

Överingenjör

RAILI LAASONEN
Raili Laasonen

INNEHÅLL

Kapitel 1

Syftet med fristående examina och målen för dem	7
1 § Fristående examina	7
2 § Förberedande utbildning för fristående examina	7
3 § De allmänna grunderna för sättet av påvisa yrkesskicklighet och för bedömning av examensprestationerna	8

Kapitel 2

Uppbyggnaden av yrkesexamen inom kemisk industri	8
1 § Examensdelarna	8

Kapitel 3

Kraven på yrkesskicklighet och bedömningsgrunderna i yrkesexamen inom kemisk industri	10
a) Sätten att påvisa yrkesskicklighet.....	10
b) Mål och kriterier för bedömningen.....	10
c) Kraven på yrkesskicklighet.....	11
1 § Processkännedom	11
2 § Företagskännedom.....	11
3 § Säkerhet och miljö	12
4 § Driftsunderhåll	12
5 § Processtyrning	13
6 § Förebyggande underhåll och övervakning av apparaturens skick.....	13
7 § Provdrift och produktutveckling	14
8 § Energianvändning.....	14
9 § Driftsunderhåll av processanordningar.....	15
10 § Automationssystem.....	15
11 § Introduktion i arbetsuppgifterna	16
12 § Energi och driftsförnödenheter	16
13 § Provdrift.....	17
14 § Logistik och produktkännedom	17
15 § Kvalitetskontroll	18
16 § Miljövård.....	18
17 § God produktionssed	19
18 § Läkemedelskännedom.....	19
19 § Validering.....	19
20 § Företagsamhet	20

SYFTET MED FRISTÅENDE EXAMINA OCH MÅLEN FÖR DEM

1 § Fristående examina

De fristående examina är inte beroende av det sätt på vilket man förvärvat sig sin yrkesskicklighet. Det kunnande som examinanderna har skaffat sig genom utbildning, i arbetslivet eller genom sina intressen behandlas som en helhet, så att detta kunnande kan användas när den erfordrade yrkesskickligheten skall påvisas vid de fristående yrkesproven.

De fristående examina är modulära till sin struktur. De utgörs av uppgiftshelheter, som baseras på arbetslivet och dess utvecklingsbehov och som präglas av det som förenar verksamheten med den teoretiska grunden, av mångsidig yrkesskicklighet och av att arbetsprocessen integreras med resultaten av den. Varje del av en examen utgör ett delområde av yrkeskompetensen, som kan lyftas ut ur den naturliga arbetsprocessen och bilda en självständig helhet som kan bedömas. De fristående yrkesproven arrangeras och avläggs flexibelt för en examensdel i sänder. Examinandernas mål kan också vara att endast avlägga en eller flera delar av en examen, inte hela examen.

Grunden för beskrivningen av kraven på yrkesskicklighet är den kvalifikationsbestämning som anses vara lämpligast för yrkesområdet. Beskrivningen koncentreras på kraven för branschens centrala funktioner, behärskning av verksamhetsprocessen och omfattande yrkespraxis. I kraven ingår också de för arbetslivet nödvändiga språkkunskaperna och sociala färdigheterna.

2 § Förberedande utbildning för fristående examina

Systemet med fristående examina ställer inte examinanderna inför förhandsvillkor i fråga om utbildning. Emellertid avläggs dessa examina i allmänhet i samband med något slag av förberedande utbildning.

Den som anordnar förberedande utbildning skall fastställa läroplanen för utbildningen enligt examensgrunderna. Utbildningen och de fristående yrkesprov som ingår i den skall läggas upp enligt examensdelarna. Det åligger utbildningsanordnaren att arrangera de fristående yrkesproven som en del av den förberedande utbildningen. Till de studerandes skyldigheter hör att delta i dessa prov i samband med studierna.

De gemensamma studier, som ingår i en grundexamen som avläggs som grundläggande yrkesutbildning, är inte obligatoriska i en utbildning som förbereder för en grundexamen som avläggs som en fristående examen. Målen för dessa studier beaktas dock i tillämpliga delar i läroplanen och i arrangemangen för undervisningen.

3 § De allmänna grunderna för sättet att påvisa yrkesskicklighet och för bedömning av examensprestationerna

Bedömningen av de fristående yrkesproven förutsätter metodisk insamling av material, beslutsfattande och dokumentering angående examinandernas yrkesmässiga och arbetsrelaterade färdigheter, som jämförs med de i examensgrunderna fastställda kraven på yrkesskicklighet och med bedömningskriterierna. Tyngdpunkten vid bedömningen ligger på det praktiska arbetet och arbetsmetoderna. Färdigheterna eller kunnandet bedöms i allmänhet direkt enligt motsvarande arbete.

Miljön för de fristående yrkesproven skall vara verklig eller så realistisk som möjligt. Vid bedömningen tillämpas mångsidigt olika kvalitativa bedömningsmetoder såsom iakttagelser, intervjuer, frågor och portföljer samt självbedömning och gruppbedömning. De fristående yrkesproven läggs upp enligt examensdelarna så att man vid proven kan bedöma om examinanden uppfyller de centrala kraven på behärskan- det av yrket.

Målen för bedömningen anger de kompetensområden som ägnas speciell uppmärksamhet vid bedömningen. Målen hänför sig till de centrala färdigheterna och man ser till att examinanden behärskar den teori som ligger till grund för arbetet samt att han/ hon behärskar arbetsmetoder, arbetsutrustning, material och arbetsprocesser. Såväl målen för bedömningen som bedömningskriterierna härleds ur kraven på yrkesskicklighet för motsvarande examensdel. Kriterierna för bedömningen baserar sig på målen för bedömningen och de anger och preciserar prestationer på olika nivåer. Bedömningskriterierna utgör trösklar med vilkas hjälp det är möjligt att differentiera kompetensnivån.

Kapitel 2

UPPBYGGNADEN AV SPECIALYRKESEXAMEN INOM KEMISK INDUSTRI

1 § Examensdelarna

Yrkesexamen inom kemisk industri består av obligatoriska och valfria delar. Dessutom kan delen företagsamhet avläggas.

Inom yrkesexamen inom kemisk industri finns tre inriktningsalternativ: kemisk basindustri, kemisk produktindustri och läkemedels- och bioindustri. Paragraferna i tabellen över uppbyggnaden av examen hänvisar till paragraferna för kraven på yrkesskicklighet i följande kapitel.

YRKESEXAMEN INOM KEMISK INDUSTRI

DELAR SOM ÄR OBLIGATORISKA FÖR ALLA

- 1 § Processkännedom
2 § Företagskännedom
3 § Säkerhet och miljö
4 § Driftsunderhåll

KEMISK BASINDUSTRI	KEMISK PRODUKTINDUSTRI	LÄKEMEDELS- OCH BIOINDUSTRI
OBLIGATORISKA DELAR	OBLIGATORISKA DELAR	OBLIGATORISKA DELAR
5 § Processtyrning 6 § Förebyggande underhåll och övervakning av apparaturens skick	5 § Processtyrning	17 § God produktionsledning 5 § Processtyrning eller 18 § Läkemedelskännedom
VALFRIA DELAR en del skall väljas	VALFRIA DELAR två delar skall väljas	VALFRIA DELAR en del skall väljas
7 § Provdrift och produktutveckling 8 § Energianvändning 9 § Driftsunderhåll av processanordningar 10 § Automationssystem 11 § Introduktion i arbetsuppgifterna	12 § Energi och driftsförnödenheter 13 § Provdrift 14 § Logistik och produktkännedom 15 § Kvalitetskontroll 16 § Miljövård 11 § Introduktion i arbetsuppgifterna	19 § Validering 7 § Provdrift och produktutveckling 14 § Logistik och produktkännedom 15 § Kvalitetskontroll 16 § Miljövård 11 § Introduktion i arbetsuppgifterna

KRAVEN PÅ YRKESKICKLIGHET OCH BEDÖMNINGSGRUNDERNA I YRKESEXAMEN INOM KEMISK INDUSTRI

a) Sätten att påvisa yrkesskicklighet

Yrkesskickligheten påvisas genom att examinanden på en arbetsplats utför de arbetsuppgifter som förutsätts i kraven på yrkesskicklighet. Även separata arbetsprestationer, simulerad verksamhet, intervjuer, gruppvärdering och självvärdering kan användas i en sådan omfattning att man på ett tillförlitligt sätt kan konstatera att examinandens färdigheter motsvarar kraven på yrkesskicklighet både beträffande praktiskt kunnande och i fråga om den teoretiska kunskap som behövs i branschen. Att examinanden innehar tilläggsfärdigheter, kunskaper och kännedom om bestämmelser som ligger till grund för arbetet kan även granskas muntligt eller skriftligt till de delar som de inte framgår av själva yrkesprovet. Yrkesprovet kan avläggas i flera delar eller vid flera platser, dock så att färdigheterna blir bedömda i den omfattning som förutsätts enligt kraven.

b) Mål och kriterier för bedömningen

Yrkesskickligheten bedöms i examensdelarna i enlighet med följande kriterier:
Examinanden

- arbetar på det sätt som arbetsplatsens anvisningar och kvalitetssystem förutsätter
- förstår delprocessernas betydelse som en del av produktionslinjen och kan handla därefter
- känner till föregående och följande processkede och kvalitetskraven för dem
- klarar sina arbetsuppgifter självständigt
- använder branschspecifika begrepp vid kommunikation
- samarbetar flexibelt med arbetskamrater och förmän i drifts- och störningssituationer
- har trygga och ergonomiska arbetssvanor
- använder korrekt skyddsutrustning
- är förtrogen med olycks-, brand- och miljöriskerna på den egna arbetsplatsen
- förstår kundspecifika kvalitetskrav och handlar därefter
- inser betydelsen av den egna verksamheten för slutproduktens kvalitet
- inser sina egna möjligheter att påverka det ekonomiska resultatet och handlar därefter.

c) Kraven på yrkesskicklighet

1 § Processkännedom

Examinanden känner till

- processen i den egna produktionsanläggningen från råmaterial till färdig produkt
- kundens krav på kvalitets- och produkttegenskaper
- förfaranden för produktgodkännande och produktkontroll

Examinanden förstår

- effekterna av det egna arbetsområdet på slutproduktens kvalitet
- funktionen hos enhetsprocesserna inom det egna arbetsområdet och deras inverkan på produkten
- de kemiska och fysikaliska principerna för enhetsprocesserna inom det egna arbetsområdet
- funktionen hos totalprocesserna inom det egna arbetsområdet och det ömsesidiga beroendet mellan olika skeden.

Examinanden kan

- sköta enhetsprocesserna inom det egna arbetsområdet
- använda nödvändiga styr- och datasystem i sina uppgifter
- ta representativa prover i produktionen och vid behov analysera dem
- handla i enlighet med analysresultaten.

2 § Företagskännedom

Examinanden känner till

- företagets organisation och målsättningar
- företagets ägarstruktur och de viktigaste konkurrenterna
- företagets produkter och de viktigaste kunderna
- produkternas användning
- produktens kostnadsstruktur
- företagets energiformer och driftsförnödenheter
- företagets viktigaste nyckeltal
- produktions- och ekonomirapporterna inom sitt arbetsområde.

Examinanden förstår

- betydelsen av och principerna för företagets kvalitets-, miljö- och andra administrationssystem
- de allmänna principerna för arbetslagstiftningen och det egna företagets avtal och verksamhetssätt
- betydelsen av det egna arbetet som en del av företagets verksamhet
- produktens och servicens betydelse för kunden.

Examinanden kan

- använda företagets kommunikations- och informationssystem.

3 § Säkerhet och miljö

Examinanden känner till

- de miljökonsekvenser företagets verksamhet förorsakar och medlen för att minska skadliga effekter
- den lagstiftning om miljövard som berör den kemiska industrin.

Examinanden förstår

- säkerhets-, miljö- och datasäkerhetsriskerna i sina arbetsuppgifter
- företagets säkerhets- och skyddsanvisningar
- företagets miljömålsättningar.

Examinanden kan

- hantera kemikalier och tillbehör, förstå deras egenskaper och använda sig av meddelanden om driftssäkerhet
- beakta säkerhets- och miljöriskerna i sitt arbete
- iaktta säkerhets-, skydds- och arbetsanvisningar
- använda den personliga skyddsutrustning som behövs i hans arbete
- ge första hjälp i nödsituationer.

4 § Driftsunderhåll

Examinanden känner till

- de vanligaste störningsorsakerna i produktionsprocessen
- kritiska element inom det egna arbetsområdet som kan påverka verksamhetens kvalitet.

Examinanden förstår

- principerna för och funktionen hos företagets underhållssystem
- betydelsen av förebyggande underhåll av företagets produktionsprocess och av störningsfri drift.

Examinanden kan

- utföra sensorisk övervakning av processen inom sitt arbetsområde
- handla rätt i störningssituationer
- samarbeta med underhållspersonalen
- ordna förhållandena så att apparaturen kan repareras behörigt och tryggt
- hålla apparaturen och arbetsmiljön ren.

5 § Processtyrning

Examinanden känner till

- uppbyggnaden av automationssystemen inom det egna arbetsområdet
- var fältanordningarna inom det egna arbetsområdet är belägna.

Examinanden förstår

- funktionsprinciperna för mät-, regler- och styrkretsar i anslutning till processkötseln inom det egna arbetsområdet
- funktionsprinciperna för de viktigaste fältanordningarna för processtyrning inom det egna arbetsområdet och typiska orsaker till störningar.

Examinanden kan

- tolka ritningar som används inom processindustrin
- använda styr- och automationssystem inom det egna arbetsområdet
- utnyttja den information som fås ur systemen inom det egna arbetsområdet
- använda elanordningar på rätt sätt
- använda och reglera produktionsanordningar inom det egna arbetsområdet i samarbete med andra arbetsområden.

6 § Förebyggande underhåll och övervakning av apparaturens skick

Examinanden känner till

- produktionsinrättningens system för förebyggande underhåll och övervakning av apparaturens skick.

Examinanden förstår

- mekanismerna för korrosionsbildning och de vanligaste bekämpningsätten
- funktionsprinciperna för de centralaste processanordningarna och vanligaste störningarna inom det egna arbetsområdet.

Examinanden kan

- arbeta i enlighet med produktionsinrättningens praxis för arbetstillstånd
- utföra sådana arbeten inom förebyggande underhåll och driftsunderhåll som han ansvarar för inom sitt arbetsområde
- utföra övervakning av apparaturens skick i enlighet med företagets praxis
- sköta om att apparaturen är ren och i användbart skick
- använda verktyg tryggt och på rätt sätt
- utföra felsökningsuppgifter, analysera orsaker till störningar och rapportera dessa enligt företagets praxis.

7 § Provdrift och produktutveckling

Examinanden känner till

- produktionsinrättningens forsknings- och apparatutvecklingsverksamhet
- produktionsinrättningens kvalitets- och produktutvecklingsverksamhet.

Examinanden förstår

- betydelsen av produktionsinrättningens utvecklingsverksamhet
- provdriftsprocessens kemiska och fysikaliska principer.

Examinanden kan

- utföra laboratorieuppgifter som behövs i provdriftssituationer
- samarbeta med laboratorie- och forskningsorganisationen
- ta prover och hantera dem på rätt sätt
- följa med, övervaka och rapportera provdrift enligt anvisningarna
- använda provdriftsanordningar

8 § Energianvändning

Examinanden känner till

- de system som används inom produktionsinrättningens energiproduktion
- miljökonsekvenserna av energiproduktion och -användning
- produktionsinrättningens ång- och kondenssystem
- produktionsinrättningens system för reservkraft.

Examinanden förstår

- principerna för värmeöverföring
- produktionsinrättningens system för värmeåtervinning och kondenscirkulation
- betydelsen av energianvändningen för produktionskostnaderna inom det egna arbetsområdet.

Examinanden kan

- använda och underhålla värmeväxlarna inom det egna arbetsområdet
- använda energi ekonomiskt inom det egna arbetsområdet.

9 § Driftsunderhåll av processanordningar

Examinanden känner till

- processanordningarnas konstruktion och material inom det egna arbetsområdet
- tryckanordningarnas konstruktion och driftsbestämmelser inom det egna arbetsområdet.

Examinanden förstår

- de allmänna principerna för pump- och strömningsteknik
- betydelsen av inspektion och underhåll av lyftanordningar och transportörer.

Examinanden kan

- utföra underhåll och reparation av processanordningar inom det egna arbetsområdet
- använda lyft- och transportanordningar tryggt och på rätt sätt
- övervaka underhåll av processanordningar inom det egna arbetsområdet
- använda system för förebyggande underhåll och övervakning av apparaturens skick.

10 § Automationssystem

Examinanden känner till

- uppgifterna för automationssystemens bussar, I/O-kort och -stationer inom det egna arbetsområdet
- uppbyggnaden av och funktionen hos eldrifter.

Examinanden förstår

- effekterna av reglerparametrar
- möjligheterna till felsökning i automationssystem
- automationssystemets interna felmeddelanden
- trimnings- och underhållsåtgärder för fältanordningar inom det egna arbetsområdet.

Examinanden kan

- arbeta med att utveckla automationssystem inom det egna arbetsområdet
- skriva parametrar för mät- och reglerkretsar inom det egna arbetsområdet
- analysera orsaker till fel och störningar i system och rapportera dessa enligt företagets praxis.

11 § Introduktion i arbetsuppgifterna

Examinanden känner till

- introduktionspraxisen vid företaget
- yrkesutbildningens allmänna struktur.

Examinanden förstår

- betydelsen av växelverkan, samarbete och individers olikhet i arbetsgemenskapen
- betydelsen av livslångt lärande både för egen del och för företaget.

Examinanden kan

- vägleda andra i arbetsuppgifter inom det egna arbetsområdet
- bedöma yrkesskicklighetens nivå
- uppmuntra till utveckling av yrkesskickligheten.

12 § Energi och driftsförnödenheter

Examinanden känner till

- energiformerna och produktionskedjan för energi vid den egna produktionsinrättningen
- pneumatik- och hydrauliksystemen vid den egna produktionsinrättningen
- den ekonomiska betydelsen av transport och användning av råmaterial och produkter vid den egna produktionsinrättningen.

Examinanden förstår

- betydelsen av energiförbrukning och energiläckor för kostnadsstrukturen
- kontrollen av energiomvandling och styrsystem hos produktionsmaskinerna vid den egna fabriksenheten.

Examinanden kan

- använda pumpar, rörsystem, ventiler, transportörer, flytt- och lyftanordningar inom det egna arbetsområdet
- använda lyft- och flyttanordningar tryggt och på rätt sätt.

13 § Provdrift

Examinanden känner till

- de råmaterial och kemikalier som används inom den egna produktionsenheten, hanteringen av dem, deras egenskaper och driftsäkerhet
- de kemiska och fysikaliska funktionsprinciperna för processerna vid den egna produktionsinrättningen.

Examinanden förstår

- målen för företagets produktutvecklingsverksamhet och dess betydelse för företagets utveckling
- betydelsen av provtagning.

Examinanden kan

- på ett tryggt sätt använda de råmaterial och kemikalier som behövs inom det egna arbetsområdet
- använda provkörningsanordningar och samarbeta med provkörningsgruppen
- ta prover av processens olika skeden inom det egna arbetsområdet och utföra analyser i anslutning till övervakningen av den egna processen.

14 § Logistik och produktkänedom

Examinanden känner till

- den logistiska kedjan för råmaterial och produkter inom det egna företaget
- huvudprinciperna för företagets produktionsplanering
- de viktigaste av företagets råmaterialleverantörer och kunder
- företagets produktsortiment i huvuddrag
- transportbestämmelserna för farliga ämnen som används inom det egna företaget.

Examinanden förstår

- den ekonomiska betydelsen av logistikkedjan för kunden och det egna företaget.

Examinanden kan

- ta emot och inspektera råmaterial och tillbehör som anländer till det egna arbetsområdet
- använda lageranordningar på ett tryggt sätt
- använda datasystemet för logistik.

15 § Kvalitetskontroll

Examinanden känner till

- principerna för kvalitetskontroll
- driftslaboratoriets betydelse för produktkvaliteten.

Examinanden förstår

- betydelsen av internt samarbete för verksamhetens kvalitet
- sina möjligheter att påverka som kvalitetsutvecklare.

Examinanden kan

- ta prover av processen inom det egna arbetsområdet och analysera dem självständigt och vidta de åtgärder som analysresultaten förutsätter

16 § Miljövård

Examinanden känner till

- arbetsplatsens skadliga miljökonsekvenser och tillbudsstående teknik för att minska dem
- miljösystemens uppbyggnad
- hur lagar, förordningar och andra myndighetsföreskrifter påverkar miljövården och avfallshanteringen på den egna arbetsplatsen
- betydelsen av hållbar utveckling inom den egna branschen.

Examinanden förstår

- arbetsmetodernas betydelse för att minimera miljöolägenheterna
- betydelsen av nyttoanvändning av avfall.

Examinanden kan

- inom det egna arbetsområdet handla i enlighet med anvisningarna och föreskrifterna om företagets miljösystem
- handla enligt anvisningarna om avfallshandling inom det egna arbetsområdet
- på rätt sätt hantera det problemavfall som uppstår inom det egna arbetsområdet.

17 § God produktionssed

Examinanden känner till

- de fabriksspecifika kvalitetssystemen för produktionen
- den företagspecifika renrumsklassificeringen.

Examinanden förstår

- betydelsen av goda produktionssätt för produktkvaliteten
- hur föroreningar uppkommer och förebyggs.

Examinanden kan

- handla i enlighet med anvisningarna för produktionens kvalitetssystem inom det egna arbetsområdet
- arbeta i enlighet med den renhetsklass som krävs inom det egna arbetsområdet
- ta prover i enlighet med renhetsklassens krav
- arbeta enligt gällande rengörings- och tillverkningsanvisningar inom det egna arbetsområdet.

18 § Läkemedelskännedom

Examinanden känner till

- läkemedelsformerna och deras särdrag
- läkemedel, fyllnadsmedel och hjälpmedel som används inom det egna arbetsområdet samt deras betydelse för preparaten och tillverkningsprocessen
- huvuddragen i lagstiftningen om system för läkemedelsförsörjning och läkemedel.

Examinanden förstår

- användningsändamål för och farmakologiska effekter av läkemedel som tillverkas inom det egna arbetsområdet.

19 § Validering

Examinanden känner till

- principerna för valideringsverksamhet.

Examinanden förstår

- sin egen uppgift som medlem av en valideringsgrupp.

Examinanden kan

- verka som medlem av en valideringsgrupp
- utföra validering enligt givna anvisningar
- ta prover i enlighet med valideringsplanen
- rapportera om gjorda observationer under valideringen.

a) Krav på yrkesskicklighet

Den som avlägger examensdelen företagsamhet vet vad arbetet som företagare förutsätter. Han kan bedöma sin egen företaganda och sin eventuella företagsverksamhet samt på vilka områden och hur han kan utveckla sina färdigheter som företagare. Han har en gedigen yrkeskunskap inom sin bransch och förstår branschens företagsverksamhet. Han kan granska branschen samt möjligheterna till och riskerna med att starta och utveckla ett företag inom branschen. Han kan utveckla en konkurrenskraftig affärsidé tillsammans med sakkunniga och vet hur man använder den som underlag för planeringen och genomförandet av verksamheten.

Den som avlägger examensdelen företagsamhet känner till skillnaderna mellan de olika företagsformerna och vet vilka administrativa åtgärder som vidtas när man grundar ett företag. Han vet vilka ekonomiska, produktiva och psykiska resurser som krävs för att driva ett företag och kan bedöma behovet av dessa resurser när han startar ett eget företag. Han känner till de ekonomiska huvudprinciperna för företagsverksamheten samt de viktigaste bestämmelserna som berör företagsverksamhet. Han kan också sköta kundkontakter och andra samarbetsrelationer på ett sätt som en framgångsrik företagsverksamhet kräver.

b) Sätten att påvisa yrkesskickligheten

Yrkesskickligheten påvisas genom att examinandan gör upp en utvecklingsplan, i vilken han bearbetar sin företagsidé till en affärsidé. När examinandan bygger upp en funktionell affärsidé bör han mångsidigt granska verksamhetsmiljön speciellt ur en blivande företagares synvinkel inom branschen. Han gör upp de centrala planerna som behövs i företagsverksamheten tillsammans med sakkunniga och bedömer planernas ändamålsenlighet samt granskar också sitt tilltänkta företags resursbehov.

Utöver utvecklingsplanen påvisas yrkesskickligheten genom utredningar, kalkyler och andra skriftliga alster samt genom diskussioner och intervjuer.

c) Mål och kriterier för bedömningen

Den som avlägger examensdelen företagsamhet kan analysera sina färdigheter och värderingar när det gäller att arbeta som företagare samt kan på basis av dessa väga sin egen företaganda och göra upp en verklig utvecklingsplan för sig själv som företagare. Han känner sin egen bransch och region så att han kan granska framtidsutsikterna, möjligheterna, riskerna och marknaderna ifall han startar ett eget företag.

Den som avlägger examensdelen företagsamhet vet vilka olika sätt att starta företagsverksamhet som en blivande företagare kan överväga. Han känner till de vanligaste företagsformerna, förfarandena vid grundandet, ansvarsfrågor, de behövliga resurserna samt riskerna så att han kan diskutera med sakkunniga om

alternativen för det egna företaget. Han förstår också kundkontakternas och övrigt samarbets betydelse som en väsentlig del av ett framgångsrikt affärsföretag.

Den som avlägger delen företagsamhet förstår vad som kännetecknar en lönsam affärsverksamhet och kan påverka företagets lönsamhet. Han kan tolka företagets bokslut bl.a. med avseende på kapital, förmögenhet, likviditet och resultat. Han förstår principerna för kostnadsberäkning och vet vilka marknadsmässiga faktorer som bör beaktas i en förnuftig prissättning. Han kan göra upp en ungefärlig budget samt kan söka information om och anlita experter i frågor som berör beskattningen av företagsverksamheten.

Utbildningsstyrelsen har godkänt dessa examensgrunder med stöd av lagen om yrkesinriktad vuxenutbildning.

De fristående examina är examina som särskilt planerats och utvecklats för att avläggas av den vuxna befolkningen.

Planeringen och genomförandet av de fristående examina baserar sig på ett nära samarbete mellan sakkunniga inom undervisning och arbetsliv.

Utbildningsstyrelsen/försäljning
Pb 380 (Hagnäsgatan 2)
00531 Helsingfors
Tfn: försäljning (09) 774 774 50
fax (09) 774 774 75
E-mail: myynti@oph.fi
www.oph.fi/svenska/bokhandel